

**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis
Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et
Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in
quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus
respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum
luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque
omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. CXCVI. Bononien. fideicommissi de Medico. De verbo seu vocabulo,
progenies, cui conveniat, Et an sub eo, tam in dispositiva quàm
conditionali veniant fœminæ, earumque descendentes, Et aliqua ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

dubitenter procedit, ubi aliqua concurrerent conjecturae id suadentes, ut bene post antiquiores ibidem allegatos *Franch. decis. 153. & prosequitur Fusar. alios congerens qu. 339. num. 6. & per. cor.*

Necum autem conjecturalis, sed clara videbatur partium voluntas non intelligendi, nisi de filiis Jacobi, & quidem masculis ex implicita intentione conservacionis agnationis; Tum quia Ludovicus in conditione posuit ejus filios masculos tantum, cum nullatenus probabile sit, neque in mentem cadere valeat, ut proprias filias excludere voluisset ob extraneos heredes fratris, ut in proposito ponderatur *per Fusar. dicta quest. 339. num. 55.* Tum etiam quia exprimendo heredes, subiunxit nomen Jacobi Antonii filii jam nati, undè literaliter constat, quod loquendo de herede intellexit de filio masculino, dum deinde vocando alios heredes, adjectum fuit verbum *alios*, quod similitudinem denotat, Unde propterea videbatur casus planus, qualem etiam agnoscebant alterius partis defensores, totum proinde fundamentum in eo consistentes, quod utraque qualitas sanguinis, ac rei familiaris requisita esset, atque una sine altera non sufficeret, ad quod disputatio restricta fuit.

Respondendam tamen, quod licet controversum sit inter DD. an vocatis filiis cum qualitate etiam hereditaria, isti debeant esse etiam heredes bonorum, ut pro utraque opinione plures colligit *Fusar. quest. 340.* eam tamen procedere dicebam, ubi utramque non unum est, quia dicatur *pro filiis hereditibus*, atque tunc intrat questio, an verbum *heredes* sit ampliativè, vel qualificativè, atque recurrit solet ad distinctionem, An inter unum nomen & alterum additæ hecne copula, quod latè discursum fuit in nota *Sarsinaten. feud. coram Cocino, Dumozetto, & Orthobono, ut de decisione Dumozetti inter suas decis. 748. & 760. & de illa Orthob. inter suas decis. 265. & de illis Cocini post Capyc. Latr. consult. 75.* Sectus autem ubi solum nomen heredum simpliciter adjectum est, cum tunc cessante duplici significacione ex vocabuli duplicitate resultante, sub tali nomine soli filii demonstrati videantur, ut bene *Franch. dicta decis. 153. n. 18. Fusar. dicta quest. 340. num. 1. cum sequen. & post num. 10. & 15. & disc. preced.*

Et ulterius ubi etiam dispositio intelligenda veniret de filiis hereditibus, ita ut utraque qualitas necessaria esset, adhuc tamen, quicquid receptum sit apud Regnicolas in illis feudis mixtis utramque qualitatem verè, ac de facto exigentibus, etiam in iis, qui contra defuncti judicium succedunt ex deductis *per Franch. dec. 1. & sub tit. de feud.* In Curia tamen Romana receptam dicebam opinionem, ut in hujusmodi mixtis vocationibus, sufficiat per heredes sanguinis non stare, quominus sint etiam heredes rei familiaris ex deductis *per Put. decis. 380. lib. 1. Penia dec. 695. num. 15. dec. 842. in fine, & 499. num. 5. par. 5. recen.*

Verum hoc fundamentum parum tutum videbatur, cum illud suffragari solet, quoties agatur de successione alterius quam primi acquirentis, ejus sufficit esse hæres, non autem ultimi morientis, ut est sententia Regnicolarum, undè cum in præfenti ageretur de primo acquirente, satis dubitari poterat, quod haberi deberet ratio valoris hujusmodi bonorum, ad effectum, ut ob hereditariam qualitatem opus esset habere ratum factum defuncti, ideo que magis insisterem in primo fundamentum, ut verbum *heredes*, solum prolatum absque alio

Cardin. Luca de Fideicom.

adjecto unicam non autem duplicem qualitatem exigeret.

Quoverò ad aliam difficultatem ut supra per me excitatam, Aliter eorumdem actorum defensores credebant illam tollere juramento in dicta concordia per utrumque contrahentem interposito, per quod sublata juris civilis resistentia, firma & valida remanet donatio inter patrem & filium ex deductis in his terminis pariter *sub tit. de donationibus*; Verum ego dubitabam de applicatione conclusionis alioquin in suo casu verè, cum juramentum per Fabium patrem interpositum, percuteret observantiam transactionis, ac promissorum in ea ad favorem alterius contrahentis, non autem circa sibi favorabilia, & per alterum adimplenda, in quibus, recipientis, non autem promittentis, ac se obligantis personam & partes gerere dicitur, ut pariter habetur deductum *in dicta Romana donationis de Jordanis, sub tit. de donat.* quæ in proposito ponderanda videantur, cum tunc istud motivum ut potè per alteram partem non deductum, disputatum, ac examinatum non sit. Non potui autem super his maturum efformare judicium, quoniam, incertum est, ex quo accidenti, aliæ disputaciones habitæ non fuerunt.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MEDICO

PRO

MARIA ANTONIA & MARIA
LUCRETIA DE MEDICO

CVM

ENEAE DE BONFIOLIS.

*Casus decisus per Rotam pro dictis sororibus
de Medico.*

De verbo seu vocabulo, *progenies*, cui conveniat, Et an sub eo, tam in dispositiva quam in conditionali veniant feminae, earumque descendentes, Et aliqua ad materiam *text. in l. cum avus, & l. cum acutissimi*, An procedant in dispositione transversalis, & quando.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series, cum resolutione causa.
- 2 Ex quibus dicatur contemplata agnatio.
- 3 Quod exinde resultet exclusio seminarum.
- 4 Sub verbo *progenies*, qui veniant.
- 5 Feminae dicuntur agnate, ac veniunt in fideicommissis agnatiis.
- 6 Non debet admitti fictio, ubi adest veritas, neque dari familia artificialis, ubi adest vera, nisi in casu &c.
- 7 Existencia personarum de genere posito in conditione, facit cessare substitutionis purificationem, etiam si non succedant.
- 8 Persona de genere prius vocato habentes eandem qualitatem

G g

tatem

ratem præferuntur, & si non extant, sunt expectan-
da, si ad ista spes.

9 Idque procedit etiam in primogenituris.

10 De materia l. cum avus & l. cum acutissimi.

11. An procedat in dispositione transversalis, qui non ha-
bet propriam prolem.

DISC. CXLVI.

FRanciscus de Medico, instituit Guizzardo &
Cæsare ex fratribus nepotibus cum perpetuo
successivo fideicommissio cum ordine primo-
genituræ in cujuslibet descendencia, donec dura-
ret eorum progenies; Ea penitus extincta, tres
alios substitutionum gradus successivos, unum post
alterum ordinavit cum quibusdem transversalibus.
Ac demum omnibus defectis proximior vocavit,
sibi atinentem masculum cum successivo fidei-
commissio, in omnibus retento eodem ordine primo-
genituræ; Cum autem ex Guizzardo juniore
filio dicti Guizzardi primò instituti, in quo ob
defectum alterius lineæ Cæsaris coheredis bona
consolidata fuerant, fuissent solum superstites Ma-
ria Antonia, & Maria Lucretia, contra istas A-
neas Bonifolus, tanquam proximior ultimo gra-
du vocatus ob aliorum caducationem iudicium in-
stituit in Rota coram Taia, datoque dubio, An sibi
danda esset immisio, sub die 27. Januarij 1668. in se-
cunda propositione negativa prodiit resolutio, &
in hoc statu causa silet.

In ista verò bina disputatione, ultrà ea quæ in
puro facto consistebant, circa exceptiones ex hac
parte actori oppositas, non bene legitimitate ejus
personæ, neque probatæ identitatis bonorum, ad
quæ petebatur immisio, de quibus facti inspectio-
nibus agere pertinet juxta Curia stylum ad causæ
Patronum, & quæ merito in decisione desuper
edita neglectæ fuerunt tanquam superflua, cum po-
sita etiam utraque probatione nil relevaret, ubi ut
iudicatum fuit, adhuc factus non esset casus voca-
tionis ipsius actoris.

Quatenus pertinet ad punctum juris, cum po-
sita esset in dimozione tota dicti Guizzardi primò
instituti progenies, qua penitus defecta, ad alios
substitutionum gradus processum est; Hinc pun-
ctus erat, An sub dicto nomine, seu vocabulo
veniret præteritæ feminae, vel potius solis mascu-
lis id conveniret; Et in hoc prætendebant scriben-
tes pro actore, quod cum testator hanc primoge-
nituram ordinasset semper vocando masculos, ad-
jecta etiam ratione, occasione prohibitionis alic-
nationis, conservationis bonorum in agnatione
primogenitorum, ac etiam injuncto illis qui essent
descendentes ex feminis onere assumendi cogno-
men, ac insignia pro ejusdem agnationis artificiali
renovatione, quod ita resultaret contemplatio ag-
natinis, id comprobando cum copiosis allegatio-
nibus penè transcriptis ex decisionibus editis in
Bonon. fideicommissi de Barberis coram Corrado & Bi-
chio dec. 95. & 218. par. 11. rec. Et quarum prima est
etiam repetita post Censal. ad Peregr. decis. 17. Quo
posita inferebant, quod femina sub dicto vo-
cabulo contineri non possent, magnum funda-
mentum constituendo in decisionibus jam editis
in Bonon. fideicommissi de Cataneis 17. Martij & 11.
Decembris 1662. coram Bourlemont, & de qua causa
habetur supra disc. 40. ubi de exclusione femi-
narum superstitum ex ultimo masculino per pro-
ximiorum quamvis remotum & cognatum, qui

familiam artificialiter sit renovatus juxta
casum prædictum, inculcando etiam dictas deci-
siones in Bonon. de Barberis edita in casu, de quo
pra disc. 29. atque istæ in effectu erant authorita-
tibus quæ essent magis proxima ac stringenti, cum
quamvis in copioso numero, juxta cunctas
sum, essent tamen vagæ & generales.

His tamen non obstantibus, cum facta
veritatis habito ab initio ante disputationis
gressu pro directione causæ, Dicebam magis
datam esse actoris præensionem, unde pro
resolutio justa beneque fundata vis est; Sicut
attenta propria significatione dicti vocabuli
genies, illud de sui natura, tanquam idem
cans ac linea, est universale & completivum
qui ab aliquo generentur, sive sint masculi,
sive sint feminae, quoties non habeat restrictio-
aliquo adjecto, ex collectis in specie supra
buli per Eufar. quest. 337. num. 1. Barhof. de
appellat. inter tractatus varios appellat. 212.
progenies Gratian. discept. 259. num. 13. Martij
154. num. finali Rota decis. 265. num. 1. par. 2. Martij
alii in hujus causæ decisione; Et sic certa
feminae regula, quam scribentes in
non negabant, dicebant tamen, ut supra
imitari, quando, vel ob expressè adjectam
nani qualitatem, vel ex aliis verbis seu
constaret, testatorem de solis masculis
& quam limitationem ego quoque admittam
negabam verò applicationem ad causam.

Siquidem ubi etiam ex abundantia
commissum, stantibus præmissis, dicebam
merè agnatum, adeo ut admittenda veniret
tionis contemplatio, in qua per scribentem
trarium insisteretur, adhuc tamen, cessante
cursu agnatorum, hodie extrà contrarium
feminas venire, cum ipsæ quoque agnatae
ac de familia, quam retinent, licet sub
de facto, juxta magis communem Italiam
virorum familiam transeat juxta plerumque
alia Bononien. dec. 133. num. 6. & sequen. par. 2.
in Eugubina coram Dimozetto inter suas decis.
& 853. in Romana fideicommissi de Carpi
Verosio decis. 44. post Censal. ad Peregr. & hanc
frequentem in præcedentibus, præsertim in
tima primogenituræ disc. 39. Ideoque positum
dicto assumpto contemplatæ agnationis, quæ
que istud esset fideicommissum agnatum, quæ
tamen suas habebat difficultates) adhuc
prorsus improbable esse, atque nedum
& conclusionibus juris, sed etiam ipsius
no discussi repugnare, ut ipsa vera agnatio
durante, excludi debeant agnati & de
vera; ut admitteretur remotus cognatus
extranea familia, qui eam fictè renovaret
cum fictio non deit, nisi quando veritas
minutæ ars, nisi quando cessat natura; Per
simè verò ubi non urgeat in contrarium
tior ratio sanguinis ac proximitatis cum
novatione bonorum in linea, in quam ingreditur
quia nempe remotissimi agnati vocati in
modum defectum generis proximioris, ac
Et, excludere vellent personas de genere
cto, in quod bona jam ingreſſa sunt, juxta
quo supra in Romana primogenituræ de
25. quæ omnia in præsentem erant in
quoniam actor erat cognatus de extranea
remotior, minusque dilectus utpotè ultimo loco
omnes vocatus, qui excludere volebat filias

foris de primo genere prædilecto, ac de sanguine, domo & familia testatoris, undè propterea multæ exorbitantiæ cumulabantur.

Præterea ubi etiam admittendum esset ejusdem actoris assumptum, in quo principaliter insistebatur, quod scilicet nedum istud fideicommissum esset agnaticum, semperque conservabile in agnatis veris vel artificialibus, sed etiam esset masculinum, ut ex contextu testamenti desumi supponebatur, ex eo quod in omnibus quinque diversis substitutionum gradibus ad masculos directa esset vocatio, adhuc pariter neque dici poterat factum esse casum vocationis actoris ex duplici fundamento; Primò scilicet, quod dum ejus vocatio concepta fuit post penitus defectam progeniem dicti Guizzardi primò vocati, stante quod istæ fœminæ ut supra dicuntur de progenie, hinc proinde, quamvis ratione sexus non vocata ad fideicommissum ordinatum pro solo sexu masculino, adhuc tamen earum existentia de facto, quamvis absque successione, sufficiebat ad impediendam purificationem substitutionis juxta propositionem desuperam ex textu in *l. filius famil. §. cum esset ff. de legat. 1.* de qua ceteris relatis *Rota dec. 151. par. 3. rec. & apud Carill. dec. 266.* cum aliis supra frequenter præsertim in *d. Bonon. de Catanis disc. 40.* & in hujus causæ decisione.

Et secundo fortius, quia posita etiam restrictione ad solum sexum masculinum, adhuc tamen, dum concursus non erat cum masculinis veris agnatis, sed cum remoto cognato ab agnatione effecto omnino extraneo, per duplex medium fœmininum, quod satis refert, juxta ea quæ habentur supra *disc. 28. cum tribus seqq.* hinc proinde sequitur ut masculi cognati proximiores de eodem genere admisso ac prædilecto, ab eisdem fœminis reis conventis procreandi absque dubio prius vocati censendi essent, ac præferendi, exiis quæ habentur in specie in *d. Bononien. de Catanis disc. 40.* quæ in præsentis disputatione quoque deducebam; Nil obstante quod isti adhuc procreari non essent, stante recepta propositione, quod sola spes seu potentia existentia personarum de genere prædilecto, cujus deficientia in conditione posita fuit, impedit purificationem conditionis, sub qua ulterior substitutio ordinata est, atque interim bona stare possunt ac debent in suspensio ex plene deductis in *disc. 7. 9. & 40.* & in aliis.

Et quamvis scribentes in contrarium replicarent, quod dicta conclusio procederet in fideicommissis simplicibus, non autem in primogenituris, repetendo easdem auctoritates, de quibus in objectis in *Bonon. primog. de Luparis disc. 7.* Attamen id de facili removebatur ex eisdem auctoritatibus ex rationibus eodem *disc. 7.* deductis ad probandum quod inter simplicia fideicommissa & primogenituras nulla in proposito dignoscitur differentia, quæ solum militat in Majoratibus Hispaniæ, ut ibi.

Dicebam quoque, ac *Rota* admittit, quod pro exclusione actoris, non solum præmissa urgerent, sed etiam dispositio vel ratio textus in *l. cum avus ff. de de condit. & demonstrat. & l. cum acutissimi C. de fideis.* ut scilicet improbabile sit, atque contra omnem verisimilem voluntatem, ut cessante aliqua particulari circumstantia qualificante, deberet remotior de genere minus dilecto, ac subsidiariè vocatus ex ludere proximiores de genere prædilecto, qui sunt filii vel descendentes prius honorati juxta deducta præsertim supra in *Bonon. de Volta disc. 31.* Magisque plano ac absque principio dubitandi in hac facti specie id procedebat, dum actor erat cognatus per duplex

Cardin. Luca de Fideicom.

medium fœmininum, ita ab agnatione omnino extraneo effectus, ideoque urgere non poterant illæ difficultates seu considerationes, quas ego adversus istud motivum deducebam in *d. alia Bononien. disc. 31.* ad favorem cognati immediati ex tœmina agnata, cum aliis ibi ponderatis.

Hæc motivo respondebant scribentes in contrarium, dictarum legum dispositionem vel rationem procedere solum in dispositione ascendentis cum descendantibus, ut est casus *d. disc. 31.* non autem in illa transversalis ex collectis per *Fusar. q. 397. num. 2. cum sequen.* Verum pro ista replicatione removenda, Ego & alii pro hac parte scribentes dicebamus, id non procedere quando transversalis proprios filios non haberet, tunc enim etiam in dispositione transversalis dictarum legum dispositio locum habere debet juxta auctoritates *Bardell. conf. 16. nu. 20. cum seq. lib. 1. Vvembrec. conf. 94. nu. 20. cum sequen. & num. 50. par. 2. Novogrot. alleg. 9. nu. 9.* cum aliis relatis per *Fusar. ubi supra in fin.* & in hujus causæ decisione; Et quamvis *Fusar. loc. cit.* istam limitationem absque ratione vel auctoritate periculosam dicat, At tamen, etiam in solo sensu veritatis, credebam motivum esse solidum, recteque procedere, ex dicta circumstantia pluries etiam in præcedentibus ponderata, præsertim verò in *d. Romana primogenit. de Babalo disc. 25.* quod scilicet cum versaten ut in testatore propriam prolem non habente, in quo verificabilis non est linea seu familia effectiva, Hinc proinde disponendo cum nepotibus ex fratribus, istos loco descendantium ac tanquam de linea effectiva habuit ex latius ponderatis *d. disc. 25.* quæ in præsentis disputatione quoque deducebam.

Ad objectum verò ut supra deductum ex decisionibus in *Bonon. fideicommiss. de Catanis* respondebam cum eisdem fundamentis, quæ in ipsomet casu deducuntur *d. disc. 140.* ne idem repetatur, ac ulterius cum defectu applicationis, cum in præsentis non adesset illa generalis ac effrænata fœminarum exclusio pro regni, quam ibi adesse prætendebatur ob illa verba *femine per mente.*

MANTVANA. FIDEICOMMISSI

PRO

ANTONIO MAZZOLA.

CVM

ANTONIA ORIOLA.

Responsum pro veritate.

Ad *Consil. 68. Ancharani*, An scilicet facta substitutione filiis masculis in casu mortis omnium filiorum ipsius testatoris sine filiis, substitutio restringatur ad solos filios masculos, quos ipse hæredes instituit, ve etiam sub tali conditione veniant ejusdem testatoris filia fœminæ per ipsum in dote, seu alia re particulariter instituta.

Gg 2

SVMMA.